

בס"ד. ש"פ חוקת, אדר"ח תמוז, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר הוי'¹, ואיתא במדרש² היאך באים בר"ח ובשבת מסוף העולם, אלא העבים באים וטוענים אותם ומביאים אותם לירושלים כו', והוא שהנביא מקלסן מי³ אלה כעב תעופינה. וצריך להבין, מהו הענין שלעת"ל יבואו להשתחוות בכל ר"ח ושבת, ולא כמו שהיו עולים לרגל שלש פעמים בשנה, כמ"ש⁴ שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך גו', ליראות ולהשתחוות לפניך⁵.

(ב) **והנה** במ"ש להשתחוות לפני, ידוע הדיוק שלפני הוא מלשון פנים⁶, שהו"ע הפנימיות, כידוע שבכמה ענינים יש ב' המדרגות דפנים ואחור, כמו בחי' סתים וגליא דקוב"ה, וכן בתורה, כדכתיב במגילה עפה דזכרי' והיא כתובה פנים ואחור⁷, וכן בעבודת נש"י יש עבודה שהיא בבחי' אחרי הוי' אלקיכם תלכו⁸, ויש עבודה שהיא בבחי' פנים, ועד לבחי' פנים בפנים⁹. וכללות החילוק ביניהם, שאחור הוא רק החיצוניות והגילוי של הדבר, ופנים הוא מהות הדבר, והיינו, שראיית מהות הדבר היא בבחי' הפנים דוקא, ועי"ז הוא בבחי' קירוב¹⁰.

(ג) **אמנם** בזמן הזה נעשה ענין הקירוב ע"י התורה, כמ"ש¹¹ קרוב הוי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ואמרו רז"ל¹² אין אמת אלא תורה. והענין בזה, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש בד"ה קרוב הוי' שנאמר בש"פ חוקת תרכ"ז¹³ (לפני מאה שנה), דצריך להבין איך הוא קרוב

1) ישעי' סו, כג. — סיום וחותם הפטרת שבת ראש חודש.
2) פסיקתא רבתי פ"א (פיסקא דשבת ור"ח) ג. ילקוט שמעוני ישעי' רמז תקג.
3) ישעי' ס, ח.
4) משפטים כג, יז.
5) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.
6) ראה לקו"ת ברכה צז, ד. אוה"ת בראשית כח, א.
7) ע"פ זכרי' ה, ב. יחזקאל ב, י. וראה

תניא קר"א קסא, א. סהמ"צ להצ"צ מא, ב. (8) פ' ראה יג, ה.
9) לשון הכתוב — ואתחנן ה, ד. וראה סהמ"צ להצ"צ מב, ב.
10) ראה גם לקו"ת אחרי כו, ד.
11) תהלים קמה, יח.
12) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. פתיחתא דאיכ"ר ב. תקו"ת תכ"א (ג, א). וראה ברכות ה, ריש ע"ב.
13) סה"מ תרכ"ז ע' שמז ואילך.

ע"י התורה. ומקדים לבאר מ"ש בע"ח¹⁴ שאוא"ס מאיר בכתר ובחכמה בקירוב מקום, ובבינה בריחוק מקום, ובז"א ע"י חלון, ובמלכות ע"י נקב, ומאצילות לבי"ע ע"י פרסא¹⁵, שכל זה הוא בסדר השתלשלות, אבל נש"י ע"י התורה נעשים בבחי' קירוב, שזהו"ע נעלה יותר לא רק מאשר המדריגה היותר נעלית שבעולמות בי"ע, שזהו עולם הבריאה [מקום משכן חיות הקודש, שרובו טוב ומיעוטו רע]¹⁶, והוא רק אפשרי המציאות, אבל עדיין אין שם ענין המציאות והישות¹⁷], ששם נמשך האור דאצילות ע"י מסך ופרסא (כידוע ב' הלשונות שבזה¹⁸), אלא גם למעלה מבחי' מלכות דאצילות, ששם מאיר אוא"ס ע"י נקב, ולמעלה גם מבחי' ז"א, ששם מאיר אוא"ס ע"י חלון, ולמעלה גם מבחי' בינה, שאף שגדלה מעלתה לגבי ז"א, עד כדי כך שיש פרסא ביניהם, שזהו מ"ש¹⁹ ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא גו', שהחיות הם בחי' המדות העליונות (ז"א), והרקיע שעל ראשי החיות הו"ע הפרסא שבין בינה לז"א²⁰, מ"מ, מאיר בה אוא"ס בריחוק מקום. ואילו ע"י ענין התורה נעשים נש"י בבחי' קירוב.

ויתירה מזה, שהקירוב דנש"י שע"י התורה הוא באופן נעלה יותר אפילו מכתר וחכמה שבהם מאיר אוא"ס בקירוב מקום. והענין בזה, דהנה, מה שאוא"ס מאיר בכתר ובחכמה בקירוב מקום, אין זה מצד הכתר והחכמה עצמם, שהרי עצמות אוא"ס הוא למעלה מבחי' ע"ס (שראשיתם היא החכמה, שנרמזת באות יו"ד דשם הוי"ו²¹, ובזה נכלל גם הכתר שנרמז בקוצו של יו"ד²²), וכמאמר²³ לאו מכל אינון מדות איהו כלל, והיינו, שאוא"ס מצד עצמו הוא מובדל מהם, ועד כדי כך, שעל

18) ראה גם תו"א לך לך יב, ג ואילך.
 19) יחזקאל א, כב (ושם: "ודמות על ראשי החי' גו").
 20) ראה לקו"ת תזריע כב, ד. סידור (עם דא"ח) סד, א. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תרמד ואילך.
 21) עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב.
 22) ראה עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות למהרח"ו) רפ"א.
 23) תקו"ת בהקדמה (יז, ב).

14) בסה"מ תרכ"ז שם מציין לעץ חיים שמ"א פ"א. והוא ברפוס שקלאוו, תק"ס. ברפוסים שלפנינו — שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג. וראה אוה"ת ענינים וסידור שבהערה הבאה.
 15) ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' לג ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פל"ג ואילך. אוה"ת ענינים ע' קעט ואילך. סידור ע' שנו ואילך.
 16) ראה עץ חיים שער מג (שער ציור עולמות) בהקדמה להדרוש.
 17) ראה סה"מ תרצ"א ע' רפה ואילך.
 וש"נ.

בחי' החכמה נאמר²⁴ והחכמה מאין תמצא, ואפילו על בחי' הכתר נאמר²⁵ ישת חושך סתרו, וכמאמר²⁶ כתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם הוא קדם עילת העילות, ואילו עצמות אוא"ס לית מחשבה תפיסא ביה²⁷, אפילו מחשבה הקדומה דא"ק²⁸, שהיא המדריגה היותר נעלית בכתר. ונמצא, שגם הכתר והחכמה הם בבחי' ריחוק. ומה שאוא"ס מאיר בהם בקירוב מקום הרי זה רק לפי שעלה ברצונו ית' שתהי' המציאות של כתר וחכמה ושיתלבש ויאיר בהם בקירוב מקום. ועד"מ בנפש האדם, שעצם הנפש מובדל לא רק מחכמה אלא גם מרצון, ואעפ"כ, מתלבשת הנפש בבחי' הרצון, ועד שהנפש נקראת ע"ש הרצון, כמ"ש²⁹ אין נפשי גו', וכיו"ב, והתלבשות זו אינה אלא מצד רצון הנפש. ומ"מ, ההתלבשות בקירוב מקום יכולה להיות רק בכתר ובחכמה, מצד ענין הביטול שיש בבחי' הכתר, וכן בבחי' החכמה, כמבואר בתניא פל"ה בהגה"ה, שהטעם שאוא"ס אינו מתייחד אפילו בעולם האצילות אלא ע"י התלבשותו תחילה בספירת החכמה הוא משום שא"ס ב"ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו, וזו היא מדריגת החכמה. אמנם בנש"י כתיב קרוב הוי' לכל קוראיו גו', שמצד עצמם הם בבחי' קירוב בעצם, והיינו, ע"י התורה, שעז"נ לכל אשר יקראוהו באמת, או ע"י התפלה, שעז"נ קרוב הוי' לכל קוראיו סתם, כמבואר בסידור³⁰.

ד) וממשיך במאמר³¹ לבאר הענין דקירוב מקום וריחוק מקום למעלה, שאין הכוונה לקירוב וריחוק במקום גשמי ח"ו, כי אם, לקירוב וריחוק במעלה ומדריגה, דהיינו, מה שיש לו יתרון מעלה על זה נקרא מעלה, וכמו בשכל ומדות, שהשכל נקרא מעלה לגבי המדות לפי שיש לו יתרון מעלה על המדות. ועפ"ז יובן גם ענין הקירוב והריחוק, כמו בכחות הנפש, שכדי שיתגלו המדות שבלב, בהכרח שאור השכל יתצמצם או יתעלם לגמרי, אבל כאשר אור השכל מאיר בגילוי אי אפשר שיתגלו המדות. וענין הצמצום או התעלמות השכל הו"ע הריחוק. וזהו שמבינה לז"א אינו מאיר רק דרך חלון, והיינו, כמו אור השמש שמאיר בבית ע"י חלון, שאף שזהו אותו האור ממש, מ"מ, נתצמצם ונמדד האור

(24) ראה תו"ח תולדות קמב, ב.

(25) ירמ"י טו, א. וראה תו"א מקץ לו, ב.

לקו"ת שלח מח, ד.

(30) עם דא"ח נו, א.

(31) ע' שמח.

(24) איוב כח, יב.

(25) תהלים יח, יב. תו"א מקץ לט, א.

(26) תקו"ז תיקון ע קרוב לסופו (קלה),

ריש ע"ב).

(27) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

לפי מדת החלון, והיינו שכאשר בונים בית עושים בו חלון במדה המתאימה לכמות האור שרוצים להכניס לתוך הבית נוכמו"כ צריך להיות ענין הצמצום כדי שיומשך ויתגלה השכל מבחי' שלמעלה מהשכל, שע"ז יהי' גילוי אור השכל לפי ערך הגבלת כלי השכל, ולא למעלה מהגבלת כלי השכל, כפי שמצינו בר"ע שכאשר שמע סודות נפלאים בשה"ש זלגו עיניו דמעות³², וידוע³³ שהדמעות הם ממותרי מוחין כו', והיינו מצד עוצם מעלת הגילוי שהי' למעלה מהגבלת כלי השכל]. ואח"כ כאשר צריך לגלות את השכל בדיבור, אזי צריך להיות גם העלם המדות, וכמו שאנו רואים שכאשר האדם הוא בהתפעלות המדות, אזי אינו יכול לדבר דברי שכל, ואם מדבר בעת התפעלות המדות אזי יהי' הדיבור באותיות בלתי מסודרים, ובכדי שיהי' הדיבור מסודר ומכוון, בהכרח שיהי' צמצום בהמדות שלא יאירו בתוקף. וזהו שמז"א למלכות אינו מאיר רק דרך נקב.

ה) **אמנם** עפ"ז צריך להבין מ"ש קרוב הוי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ואין אמת אלא תורה, שע"י התורה נעשה ענין הקירוב, דלכאורה, הרי ענין התורה הוא בדיבור דוקא, ונת"ל שהמשכת השכל בדיבור היא בבחי' ריחוק. אך הענין הוא, שיש ב' אופני דיבור. אופן הא' הוא, שהדיבור נמשך מהשכל באופן של השתלשלות ממדריגה למדריגה, וכמו כאשר עלה ברצונו ושכלו לעשות איזה חסד, צריך תחילה לירד למחשבה לחשוב איך לעשות, ואח"כ ממחשבה למדות, ואח"כ ממדות לדיבור, שמדבר בענין החסד, או כמו המלך שמצווה לעשות חסד. ואופן הב' הוא, כשלומד דבר שכל בדיבור, שאז אין השכל יורד בבחי' השתלשלות, אלא הדיבור מקבל מן השכל מיד בלי השתלשלות, ובפרט כאשר עוסק בענין שכלי שמופשט ומובדל מענין המדות (אהבה ויראה) ואינו שייך אליהם כלל, וכמו לימוד חכמת התכונה בהלכות קידוש החודש, הנה כאשר שכל זה בא בדיבור, אזי מקבל הדיבור מהשכל עצמו, שלא ע"י השתלשלות המדות. ולהעיר, שגם כאשר עוסק בענין שכלי המופשט ומובדל מענין המדות, צריך להיות אצלו ענין של הטי' לשכל זה, היינו, שיהי' לו רצון ואהבה לשכל זה, וכמאמר לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ³⁴, אבל כל זה הוא קודם הלימוד, ואילו בשעת הלימוד עצמו אינו שייך לענין המדות. ועד"ז בנוגע לכללות

33) ראה ת"א וישלח כו', א.

34) ע"ז יט, א.

32) ראה מהנ"ע בוח"א צח, ב. ט"ז או"ח

סרפ"ח סק"ב בשם ז"ח. לקו"ת תצא לו, ג.

לו, ד.

הענין דלימוד התורה שצריך להיות לאחרי הקדמת האהבה ויראה³⁵, שענין האהוי"ר הוא לפני הלימוד, אבל בשעת הלימוד עצמו אינו שייך לענין המדות, ואז מקבל הדיבור מהשכל עצמו, שלא ע"י המדות. ועפ"ז מובן שגם ע"י דיבור התורה נעשה ענין הקירוב, כיון שהדיבור מקבל מהשכל עצמו, שלא ע"י השתלשלות המדות.

(ו) **ויש** להוסיף, שבכ"מ מבואר שענין הקירוב נעשה (לא רק ע"י התורה, אלא) גם ע"י קיום המצוות, שזהו מה שאומרים בנוסח ברכת המצוות אשר קדשנו במצוותיו וצווננו, והיינו, לפי שהמצוות נמשכים מבחי' הרצון, ולכן נעשה על ידם הענין דקרוב הוי' גו'. ועוד זאת, שהמצוות נתלכשו בדברים גשמיים, ששרשם מעולם התהו, שבו הי' ריבוי האור, ומצד זה לא שייך שם בחי' ריחוק, אלא הכל הוא בבחי' קירוב, ולכן, ע"י קיום המצוות בדברים גשמיים, שמעלים אותם לשרשם בתהו, אזי נמשך שגם בבחי' התיקון יהי' אוא"ס בבחי' קירוב.

(ז) **ועפ"ז** יובן גם מ"ש והי' מדי חודש בחדשו גו' יבוא כל בשר להשתחוות לפני, דהנה ידוע³⁶ שבר"ח מאירים המוחין בבחי' המלכות (דיבור) שלא ע"י ז"א, והיינו, שגילוי המוחין הוא בבחי' קירוב, ולעת"ל יהי' ענין זה בגילוי, ולכן יבוא כל בשר להשתחוות לפני, בבחי' קירוב. וזהו גם מה שלעת"ל לא תהי' הגבלת הזמן והמקום, כנ"ל מדברי המדרש שהעבים יביאו אותם מסוף העולם לירושלים, כיון שהמשכה בעולם ע"י ספירת המלכות תהי' (לא כמו שהיא עתה, כאשר רגלי' יורדות גו'³⁷, בבחי' ריחוק, שמצד זה יש הגבלת הזמן והמקום, ואילו ענין העלי' לרגל הוא רק שלש פעמים בשנה, אלא) בבחי' קירוב, ולכן יהי' העולם כולו בבחי' קירוב³⁸.

(37) משלי ה, ה. וראה אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ (ע' תקסד ואלך).
(38) חסד הסיום (המור"ק).

(35) ראה תניא פל"ט (נג, ב). קונטרס עץ החיים פי"א-יב. המשך תער"ב ח"א ע' שנח.
(36) סיודר (עם דא"ח) שער הר"ח ריג, ג.